

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра германських мов і зарубіжної літератури

Дипломна робота
магістра
з теми "**ФОРМИ І ФУНКЦІЇ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ В РОМАНАХ
ПІТЕРА АКРОЙДА**"

Виконала: студентка 2 курсу групи Angb1-M17z
Спеціальності 014.02 Середня освіта
Бялковська Оксана Володимирівна
Керівник: Кеба О.В. доктор
філологічних наук, професор
Рецензент: **Абрамович С.Д.**,
доктор філологічних наук, професор

Кам'янець-Подільський – 2018 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Основні вектори науково-критичного осмислення творчості П. Акройда	8
Висновки до розділу.....	17
РОЗДІЛ 2. Теоретико-методологічні проблеми інтертекстуальності.....	18
Висновки до розділу.....	26
РОЗДІЛ 3. Інтертекстуальна парадигма роману "Заповіт Оскара Вайльда"	27
Висновки до розділу.....	42
РОЗДІЛ 4. Роман "Чаттертон" як інтертекстуальна версія одвічної долі Поета-Митця	43
Висновки до розділу.....	56
РОЗДІЛ 5. "Англійська музика" як роман-палімпсест англійської літературної традиції	57
Висновки до розділу.....	67
РОЗДІЛ 6. Архетипи утопії та антиутопії в романі "Нотатки Платона".....	68
Висновки до розділу.....	78
Висновки.....	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83

ВСТУП

Пітер Акройд (1949 р.н.) — англійський письменник, поет і літературний критик. З 14 його романів 7 мають відношення до фікційно-фантазійного відтворення реальних подій та постатей культурного та історичного процесу: "Хоксмур", "Перше світло", "Будинок доктора Ді", "Процес Елізабет Крі", "Мільтон в Америці", "Повість про Платона", "Журнал запису пацієнтів доктора Франкенштейна". Переважно це сучасні версії готичного або біографічного роману, за винятком альтернативної історії ("Мільтон в Америці") і сатиричної антиутопії ("Повість про Платона"). Роман "Перше світло" містить, крім того, елементи наукової фантастики.

Першим великим літературним виступом Акройда став вихід у 1982 р. роману "Велика лондонська пожежа". Вже в цьому творі видно основні мотиви творчості письменника — інтерес до минулого і його віддзеркалення в літературі, змішення реальних деталей біографії відомих персонажів англійської історії і культури з сюжетними мотивами і персонажами літературних творів і авторською вигадкою. Сюжет "Великої лондонської пожежі" побудований на алюзіях до біографії Чарльза Діккенса і його роману "Крихітка Дорріт", тобто в цьому творі домінує інтертекстуальна авторська художня стратегія.

За дебютом був роман "Хоксмур" (1985), в якому автор звертається до осіб архітекторів минулого Ніколаса Хоксмур, Джона Ванбру і Крістофера Рена і проводить паралелі між різними епохами і людьми англійської культури.

У 1987 року побачив світ роман "Чаттертон", де Акройд будує сюжет навколо відомої історії літературної містифікації — молодий британський поет Чаттертон видавав свої твори за вірші невідомого середньовічного автора, а пізніше і сам став персонажем літературного міфу.

Роман "Заповіт Оскара Вайльда" (1993) — це авторська версія останніх років життя знаменитого письменника, який був змушений віддалитися в еміграцію.

У романі "Будинок доктора Ді" (1993) Акройд звертається до особи окультиста 17 ст. Джона Ді. Сюжет роману — химерне переплетення історії життя

цього ученого і сучасних письменникові подій. У цьому романі Акройд звертається до жанру наукової фантастики, не обмежуючись тільки історичними реаліями.

У романі "Ден Лено і Голем з Лаймхауса" (інша назва — "Процес Елізабет Крі", 1994) Акройд звертається до жанру історичного детектива — цей опис похмурої історії вбивств у вікторіанському Лондоні, в яку виявляються залучені такі історичні персонажі, як Карл Маркс, Чарльз Беббідж і Джордж Гіссінг. Особливу оригінальність антуражу цього твору надає опис побуту Кокні і акторів лондонських мюзик-холів.

У романі 1999 року "Нотатки Платона" Акройд малює фантастичний світ далекого майбутнього, в якому історики намагаються відтворити реалії нашого часу на підставі письмових джерел, що залишилися. Сюрреалістичні результати їх розшуків дозволяють замислитися про адекватність нашого історичного знання і про співвідношення між писемністю, знанням і реальністю.

Метароман "Журнал Віктора Франкенштейна" (2008) — це версія знаменитого роману Мері Шеллі, написана від імені Віктора Франкенштейна, де дійовими особами виступають сама письменниця, її чоловік Персі Шеллі, Байрон і чудовисько, створене нещасним ученим.

Акройд також публікує біографічні твори, зокрема життєписи Блейка і Вільяма Шекспіра і фундаментальні історико-топографічні книги, так звані геобіографії "Лондон" і "Темза".

Актуальність даної роботи обумовлена не тільки вибором предмета дослідження (категорії інтертекстуальності та її роль у поетиці художнього твору), але й вибором матеріалу вивчення — прози відомого англійського автора Пітера Акройда.

В якості матеріалу дослідження обрано п'ять романів письменника, в кожному з яких актуалізовано ту чи ту форму міжтекстових зв'язків. Активність діалогу з традицією в творчості Акройда, разюче багатство інтертекстуального простору романів цього письменника не може не вражати навіть підготовлених читачів. Різноманітні алюзивні шари, складені з текстів античності, численних паралелей із

класиками англійської літератури, праць філософів, психологічних досліджень К.Г. Юнга й З. Фрейда, культурологічні, музичні й образотворчі алюзії - тісно переплітаються між собою, утворюючи складну, багаторівневу тканину його романів.

Вітчизняних і зарубіжних дослідників, в основному, цікавили загальні риси поетики й складна символіка творів романіста, розмаїтість філософських категорій, включених у тканину оповіді. Саме цим аспектам творчості письменника присвячено низку монографій і статей зарубіжних дослідників [див. про це детально у підрозділі 1.1]. Проблеми загальної поетики творів письменника представлені в декількох дисертаційних дослідженнях російських і українських дослідників [9; 20; 27; 28; 37; 42], у статтях, присвячених окремим творам живого класика британської літератури [5; 6; 17; 18; 48; 57; 60; 67]. Цікавий матеріал для дослідника представляють і інтерв'ю з письменником [26; 29].

Практично в усіх працях дослідників відзначена важлива роль інтертекстуального простору в творах Акройда. У зарубіжному і вітчизняному літературознавстві існує не так багато робіт, що так чи інакше зачіпають проблематику інтертекстуальних включень у творчості романіста [Див.: 6; 17; 58]. У той же час, форми і функції Акройдової інтертекстуальності залишаються недостатньо вивченими і потребують системного аналізу на різних рівнях змісто-формальної цілісності як окремих творів, так і зв'язків між ними. Таким чином, обрана нами тема представляється актуальною як з погляду матеріалу дослідження, так і з позиції обраного аспекту її вивчення.

Мета магістерського дослідження – виявлення багатоаспектної інтертекстуальної складової романів Пітера Акройда на рівні ідейно-художньої структури творів, ремінісценцій і алюзивних включень, розгляд своєрідності й особливостей функціонального значення інтертексту в романістиці письменника.

Поставлена в роботі мета викликала необхідність вирішення таких завдань:

– проаналізувати й узагальнити наявні у вітчизняному й зарубіжному літературознавстві різні підходи до визначення сутності інтертекстуальності, а

також вивчити загальні та специфічні аспекти цієї категорії з урахуванням сформованих поглядів на даний феномен і поточну наукову полеміку, пов'язану з інтертекстуальністю;

– виділити найпоширеніші форми інтертекстуальних включень і класифікувати їх за способом уведення в основний текст;

– виявити джерела інтертексту в різних романах Пітера Акройда, простежити особливості його функціонування в рамках змісту і форми творів;

– здійснити аналіз типів і функцій інтертекстуальних включень у тексти творів письменника, розглянути своєрідність відносин автор-текст-читач, а також феномен фантазійного інтертексту як елемента поетики й проблематики творів романіста.

Теоретичною базою дослідження є категорія інтертекстуальності та її роль у поетиці художнього твору.

Об'єктом дослідження служить проза Пітера Акройда, зокрема його романи "Заповіт Оскара Вайльда", "Чаттертон", "Англійська музика", а предметом – форми і функції інтертексту як невід'ємного компонента поетики романіста.

У магістерській роботі використано поєднання декількох методів літературознавчого дослідження: метод комплексного аналізу, що розглядає ієрархію варіантів інтертексту в різних ракурсах: змістовій (тематика, проблематика), структурній, і мовностильовій площинах, а також герменевтичного, тобто інтерпретаційного підходу до твору з погляду триєдності автор-текст-читач. У ході дослідження вказаних романів Акройда використовувався метод контекстологічного аналізу, метод інтертекстуального й герменевтичного аналізу; метод порівняльно-історичного вивчення й системного аналізу художнього твору.

Наукова новизна магістерської роботи полягає в тому, що вона є спробою цілісного аналізу форм і функцій інтертекстуальності в романістиці Пітера Акройда, що утворює внутрішній стрижень творів; у роботі акцентується увага на низці питань, які дотепер були предметом лише спорадичного наукового інтересу, а саме – авторська своєрідність використання прийомів художньо-літературної інтертекстуальності й функціонування ремінісцентно-алюзивних елементів у

текстах романів письменника.

У науково-практичному плані результати роботи надають можливість використання її матеріалів у практиці викладання зарубіжної літератури у вищих і середніх закладах освіти: при читанні загальних і спеціальних лекційних курсів із зарубіжної літератури кінця ХХ століття, при проведенні семінарських і практичних занять з історії зарубіжної літератури, теорії літератури, при розробці навчальних посібників, а також для подальшого вивчення поетики творчості Пітера Акройда.

Мета й завдання дослідження обумовили структуру дипломної роботи. Вона складається зі вступу, шести розділів, висновків і списку використаних джерел, що нараховує 79 найменувань робіт, у числі яких 37 праць англійською мовою. Загальний обсяг роботи – 90 сторінок, в тому числі 80 сторінок основного тексту.

ВИСНОВКИ

Внаслідок проведеного аналізу ми дійшли таких висновків.

Огляд історіографічних джерел із досліджуваної проблеми засвідчив постійний інтерес до творчості Пітера Акройда з боку літературних критиків і науковців різних академічних шкіл. На матеріалі книг письменника досліджуються проблеми ідентичності, жанрової своєрідності, англійськості і національного міфу. Особливо багато уваги дослідники приділили роману "Чаттертон", який розглядається в контексті біографічного роману, роману про художника, а також роману-життеопису. Істотним ракурсом прочитання цього твору стали інтертекстуальні стратегії, застосовані автором.

У пропонованій магістерській роботі категорія інтертекстуальності обрана основним інструментом аналізу низки романів Пітера Акройда для з'ясування специфічних форм побутування літературної традиції в його творчості і виявлення функцій міжтекстових звязків в окремих творах письменника.

Сучасний філологічний дискурс пропонує цілу низку дефініцій інтертекстуальності та понять, дотичних до неї, однак усі вони так чи інакше спираються на узагальнене трактування, сформоване в науковій школі Ролана Барта – Юлії Крістевої, які, в свою чергу, відштовхувалися від концепцій діалогу Михайла Бахтіна. Інтертекстуальність розглядається як природна здатність будь-якого тексту вступати у діалог з іншими текстами. Для постструктуралістської концепції інтертекстуальність є насамперед доказом того, що "світ є текстом". У межах цієї концепції уся культура людства розуміється як єдине текстуальне поле. В його основі лежить цілісний прототекст, що включає в себе безмежний обсяг культурної традиції та як її підсистеми літературної традиції. Оскільки літературний твір апріорі має такий єдиний універсальний прототекст, то вже з моменту "зародження" в уяві автора він є інтертекстуальним.

Одним із перших творів Пітера Акройда, що привернув до себе увагу, був роман "Заповіт Оскара Вайльда". Він містить значну кількість характерних для подальшої творчості Акройда тем і мотивів. Найважливішими серед них можна

назвати питання про “правдивість” історії, гру з часом, імпровізації з мовою, запозичення чужого голосу, використання наративної “маски”. Роман, написаний у формі передсмертного щоденника Оскара Вайльда, побудовано на імітації стилю Оскара Вайльда за допомогою пастишу.

Важливим фактором своєрідності поетики “Заповіту Оскара Вайльда” є його жанрова своєрідність, що має архітекстову природу, тобто спирається на вже ствержені історією літератури жанри. Інтертекстуальна поліжанровість, характерна для літератури епохи постмодерну, стала у цьому романі основним прийомом побудови тексту. У даному творі можна виділити декілька традиційних жанрових утворень: щоденник, біографія, автобіографія, метароман, роман виховання. Об'єднавчою ланкою для них стала створена автором лінгвістична маска Оскара Вайльда, оскільки автора найбільше цікавить відтворення письменницького стилю Оскара Вайльда, основні характерні особливості якого зумовлені естетизмом.

Інтертекстуальність у «Заповіті Оскара Вайльда» П. Акройда реалізується у ідеологічному, семіотичному, комунікативному аспектах. «Заповіт Оскара Вайльда» організований шляхом реконструктивної автоінтертекстуальності. У межах життя та творчості О. Вайльда після виходу із Редінгської в'язниці реалізуються трансінтертекстуальна взаємодія різних художніх текстів. Відповідно до типології інтертекстуальності І. Смірнова у "Заповіті Оскара Вайльда" П. Акройда активно функціонують такі типи інтертекстуальності: 1) за «культурним часом» існування претекстів: діахронічна і синхронічна; 2) за аспектом функціонування інтертекстів: парадигматична і синтаксична; 3) за ступенем семантичного співвідношення претекстів: диз'юнктивна та кон'юнктивна. У «Заповіті Оскара Вайльда» П. Акройда інтертекстуальні елементи функціонують у формі ремінісценцій, алюзій, цитат, афоризмів, фрагментів прози, написаної в манері Вайльда, трансформованих фактів біографії, листування, виписки з газет.

Роман "Чаттертон" може бути віднесено до так званого неовікторіанського роману, але особливого типу, в якому створюється ілюзія вікторіанства. Автор зображує головним чином суспільні стосунки ХІХ століття, побут, звичаї і традиції,

проте руйнує їх та іронічно переосмислює, додаючи реалії ХХ століття, пародіюючи стилі письменників доби вікторіанства. Відтак роман Акройда, як і будь-який конструкт, створений в річищі постмодернізму, "грає" з вікторіанським текстом. Постійно звертаючись до традиції, усвідомлено і неусвідомлено вступаючи з нею в функціонуючий на різноманітних рівнях інтертекстуальний діалог, неовікторіанський роман "Чаттертон" демонструє ідею спадкоємності англійської літератури та збереження літературної та культурної пам'яті нації.

У романі "Англійська музика" засобами інтертекстуальності відтворюється "текст" англійської літератури і культури як своєрідний світ, який оточує людину, що від народження перебуває в ньому, і який потребує пізнання. Це пізнання – індивідуальний акт наближення до національної культурної традиції. У процесі художньо-естетичного комунікування зі "світом англійського тексту" відбувається складний динамічний процес набуття читачем власної ідентичності. Читач разом із головним героєм роману Тімоті Гаркомбом приходять до розуміння реальності як феномену, що впродовж століть твориться культурою, і спричиняє саморозуміння особистості. Ідея онтологізації, згідно з якою текст містить частку життєвого досвіду й повертається до життя завдяки множинності траєкторій читацького освоєння і засвоєння цього досвіду, реалізується через образ дитини як символу відкритості, прагнення до пізнання та творчої інтерпретаційної свободи.

Характерною рисою ще одного інтертекстуального твору Акройда – роману "Нотатки Платона" – виступає типове для постмодерністської парадигми змішання текстових категорій різних жанрів. На рівні сюжету та композиції роман "Нотатки Платона" побудований за класичною схемою утопії/антиутопії. Дія типово для антиутопії відбувається в майбутньому; місто постає не лише як простір, але також як досвід. Центральним оповідачем є сам головний герой; особливістю роману є імітація античного діалогічного стилю, псевдодокументів різних епох.

Аналіз художньої структури даного роману дозволяє зробити висновок, що трансформація біографічного канону, розпочата у ранніх творах письменника,

зокрема в "Заповіті Оскара Вайльда" й у "Чаттертоні", в романі "Нотатки Платона" доведена до крайнього вияву. Платон як об'єкт біографування втрачає пряму прив'язаність до місця, часу і реальних подій життя, трансформуючись у наративі в носія певного набору ідей та кодів. Однак фігура філософа у творі залишається не менш важливою і цікавою для читача, зберігаючи свою актуальність у сучасному житті. Алюзія на реальну історичну особу, як і в багатьох інших романах Пітера Акройда, виражена в назві. Риси біографічного роману виявляються через культурний код, залучаючи позатекстове використання знань про видатну особу. Те, що сучасному читачеві відомо про фігуру давньогрецького філософа, знаходить вияв на різних рівнях твору – наративному (роман написаний у стилі платонівських діалогів та сократівських промов), ідейному (вчення Платона про симулякри, праці „Республіка” та „Апологія Сократа”), текстуальному (пряме та приховане цитування, наслідування, алюзії), пародійному (трактування основних понять життя ХХ ст. як симулякрів, що існують безвідносно до референта) та ін. Таким чином, фігури реального і фікціонального Платона, а також Сократа виявляються взаємопов'язаними у свідомості читача.

Остаточним підсумком проведеного дослідження є теза про наскрізний характер інтертекстуальності в творчості Пітера Акройда й виняткове розмаїття форм і функцій міжтекстових зв'язків у його романах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької. – Львів : Світ, 2001. – 600 с.
2. Ахманов О.Ю. Традиции детективного жанра в романе П.Акройда "Хоксмур" / О.Ю. Ахманов // Вестник Татарского государственного гуманитарно-педагогического университета. – 2010. – № 4 (22). – С. 193-197.
3. Барт Р. Избранные работы : Семиотика. Поэтика / Ролан Барт / Пер. с фр. / Сост., общ. ред. и вступ. ст. Г. К. Косикова. – М. : Прогресс, 1989. – 616 с.
4. Бандровська О. Трансформації біографічного жанру у творчості Пітера Акройда / О. Бандровська // Записки Наукового товариства імені Т. Шевченка. – Том ССXLVI. – 2003. – С. 127–137.
5. Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики. - М. : Художественная литература, 1975. 504 с.
6. Васютина Н. К. Город будущего в романе Питера Акройда "Повесть о Платоне" [Электронный ресурс] / Н. К. Васютина. Известия Уральского государственного университета. — Екатеринбург, 2004. — № 33. — С. 122-128. — Режим доступа : <http://www.philology.ru/literature3/vasyutina-04.htm> (25. 04. 2016)
7. Веселовский А. Н. Историческая поэтика / Александр Николаевич Веселовский. – М. : Высшая школа, 1989. – 404 с.
8. Володина О. В. Явление интертекстуальности в аспекте типологии // Труды Междунар. конф. "Взаимодействие литератур в мировом литературном процессе (Проблемы теоретической и исторической поэтики)" : В 2 ч. – Гродно : ГрГУ, 1998. – Ч. 1. – С. 29–38.
9. Гребенчук Я.С. Проблема "филологического романа" в английской литературе ("Попугай Флобера" Дж. Барнса, "Чаттертон" П. Акройда, "Одержимость" А. Байет): автореф. дисс. ... канд. филол. наук Я.С. Гребенчук. – Воронеж, 2008. – 24 с.
10. Жаданов Ю. А. Антиутопия второй половины ХХ века: творческий поиск

- новых перспектив жанра [Электронный ресурс] / Ю. А. Жаданов. Вісник СевНТУ. Серія "Філологія": [зб. наук. пр.]. — Севастополь, 2010. — № 102. — С. 26-31. — Режим доступу : <http://sevntu.com.ua/jspui/bitstream/123456789/2201/1/102-06.pdf> (26. 04. 2016)
11. Женетт Ж. Фигуры : В 2 т. / Жерар Женетт. — М. : Изд-во им. Сабашниковых, 1998. — Т. 1. — 472 с.; Т. 2. — 472 с.
 12. Жолковский А. К. Замятин, Оруэл и Хворобьев : о снах нового типа // Жолковский А. К. Блуждающие сны и другие работы. — М. : Наука. Издательская фирма "Восточная литература", 1994. — С. 167–191.
 13. Западное литературоведение XX века : Энциклопедия. — Москва : Intrada, 2004. — 560 с.
 14. Зубрицька М. Номо legens: читання як соціокультурний феномен. Львів : Літопис, 2004. — 352 с.
 15. Интертекстуальность: база данных [Электронный ресурс]. — Режим доступу: <http://www.philolog.ru/filolog/intertex.htm>
 16. Интертекстуальные связи в художественном тексте : межвузовский сборник научных трудов. — СПб. : Образование, 1993. — 147 с.
 17. Ковалева М. С. Поэтика антиутопии в произведении Питера Акройда "Повесть о Платоне" [Электронный ресурс] / М. С. Ковалева. [Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук](#). — 2013. — № 2. — Режим доступу : <http://cyberleninka.ru/article/n/poetika-antiutopii-v-proizvedenii-pitera-akroyda-povest-o-platone> (26. 04. 2016)
 18. Коваль М. Факт, вигадка та проблема достовірності й об'єктивності в сучасному історичному романі: постмодерністська літературно-критична перспектива // Записки Наукового товариства імені Шевченка. — 2003. — Том ССXLVI. — С. 86-94.
 19. Козьмина Е. Ю. Поэтика романа-антиутопии (на материале русской литературы XX века) [Электронный ресурс] / Е. Ю. Козьмина. Российский

- государственный гуманитарный университет. — Москва, 2005. — Режим доступа : <http://cheloveknauka.com/v/136885/d#?page=1> (26. 04. 2016)
20. Колесник Г.Л. Модифікації жанру біографії у творчості Пітера Акройда: автореф. дисс. ... канд. філол. наук. — К. : Ін-т літ-ри ім. Т.Г.Шевченка, 2008. — 20 с.
21. Красных В. В. Когнитивная база и прецедентные феномены в системе других единиц и в коммуникации / В. В. Красных, Д. Б. Гудков, И. В. Захаренко, Д. В. Багаева // Вестник МГУ. - Сер. 9.: Филология. - 1997. -С. 158-164.
22. Кристева Ю. Избранные труды : Разрушение поэтики / Юлия Кристева / Пер. с франц. — М. : "Российская политическая энциклопедия" (РОССПЭН), 2004. — 656 с.
23. Липчанская И. В. Образ Лондона в творчестве Питера Акройда [Электронный ресурс] / И. В. Липчанская. ФГБОУ ВПО "Саратовский государственный университет. — Саратов, 2014. — Режим доступа : http://ivanovo.ac.ru/jdownloads/dissov/%20212.062.04/diss04/lipchanska ya_dis.pdf (26. 04. 2016)
24. Літературознавча енциклопедія : У двох томах. / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — К : ВЦ "Академія", 2007. — Т. 1. — 608 с.; Т. 2. — 624 с.
25. Лотман Ю. М. Избранные статьи в 3-х тт. — Т. 1. Статьи по семиотике и типологии культуры / Ю.М. Лотман. — Таллинн : "Александра", 1992. — 480 с.
26. Немного Акройда в дождливой Москве // Российская газета. - 17 августа 2006. - № 1446.
27. Петросова Е.Г. Концепция "английскости" в современном постмодернистском романе (Г. Свифт, П. Акройд): автореф. дисс. ... канд. філол. НАУК / Е.Г. Петросова. — М. : МГПУ, 2005. — 24 с.
28. Петрусь О.В. Особливості наративної стратегії в біографічній прозі Пітера Акройда: автореф. дисс. ... канд. філол. наук / О.В. Петрусь. - Д. : ДНУ імені Олеся Гончара, 2008. — 20 с.
29. Питер Акройд: Не верю в утрату доминирующего положения английской

- культуры [Электронный ресурс]. - Режим доступа: www.chaskor.ru/p.php?id=6626. - Дата обращения: 20.10.2010.
30. Платон. Государство [Электронный ресурс] / [Перевод : Егунов А.] — 2009. — Режим доступа : <http://www.e-reading.club/book.php?book=131950> (26. 04. 2016)
31. Потебня А. А. Теоретическая поэтика / А. А. Потебня. – М. : Высш. школа, 1990. – 344 с.
32. Смирнов И. П. Порождение интертекста (элементы интертекстуального анализа с примерами из творчества Б. Пастернака) / И. П. Смирнов. – СПб. : Изд-во С.-Петербур. ун-та, 1995. – 191 с.
33. Струков В. В. Художественное своеобразие романов Питера Акройда (к проблеме британского постмодернизма) / Владимир Вячеславович Струков – Воронеж : Полиграф, 2000. – 182 с.
34. Толстых О.А. Английский постмодернистский роман конца XX века и викторианская литература : интертекстуальный диалог (на материале романов А.С. Байетт и Д. Лоджа): автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук: спец. 10.01.03 "Литература народов стран зарубежья (английская литература)" / О.А. Толстых. – Екатеринбург, 2008. – 24 с.
35. Тороп П. Х. Проблема интекста / Петер Тороп // Труды по знаковым системам. Вып. XIV. Текст в тексте. – Тарту : ТГУ, 1981. – С. 33–44.
36. Тынянов Ю.Н. Поэтика. История литературы. Кино / Ю. Н. Тынянов. – М. : Наука, 1977. – 574 с.
37. Ушакова Е.В. Литературная биография как жанр в творчестве Питера Акройда: автореф. дисс. ... канд. филол. наук / Е.В. Ушакова. – М. : МГУ, 2001. – 20 с.
38. Фатеева Н. А. Контрапункт интертекстуальности, или Интертекст в мире текстов / Н. А. Фатеева. – Изд. 3-е, стереотипное. – М. : КомКнига, 2007. – 280 с.
39. Хабибуллина Л.Ф. Национальный миф в английской литературе второй половины XX века: автореф. дисс. ... доктора филологических наук /

- Л.Ф. Хабибуллина. – Самара : Поволжская государственная социально-гуманитарная академия, 2011. – 40 с.
40. Шишкина С. Г. Литературная антиутопия: к вопросу о границах жанра [Электронный ресурс] / С. Г. Шишкина. Иван. гос. хим.-технол. ун-т. — Режим доступа : <https://www.isuct.ru/e-publ/vgf/sites/ru.e-publ.vgf/files/2007/vgf-2007-02-199.pdf> (26. 04. 2016)
41. Шишкина С. Г. Истоки и трансформации жанра литературной антиутопии в XX веке [Электронный ресурс] / С. Г. Шишкина. Иван. гос. хим.-технол. ун-т. — Иваново, 2009. — Режим доступа : <https://www.isuct.ru/e-lib/ru/node/443> (26. 04. 2016)
42. Шубина А. В. Проблема биографического жанра в творчестве Питера Акройда : автореф. дисс... уч.степ. к.ф.н. – СПбГУ, 2009. – 31 с.
43. Ackroyd P. Chatterton / P. Ackroyd. – London: Penguin Books, 1993. – 249 p.
44. Ackroyd P. Hawksmoor / Peter Ackroyd. – London : Penguin Books Ltd, 1993. – 224 p.
45. Ackroyd P. English Music / Peter Ackroyd. – London : Penguin Books Ltd, 1992. – 277 p.
46. Ackroyd P. The Last Testament of Oscar Wilde / Peter Ackroyd. – London : Penguin Books, 1993. – 185 p.
47. Ackroyd P. The Plato's Papers / Peter Ackroyd. – London : Penguin Books, 1999. – 195 p.
48. Ahearn, Edward J. The Modern English Visionary: Peter Ackroyd's "Hawksmoor" and Angela Carter's "The Passion of New Eve" [Электронный ресурс] // Twentieth Century Literature. – Winter, 2000. – Режим доступа: www.findarticles.com/p/articles/mi_m0403/is_4_46/ai_75141044. – Дата обращения: 10.04.2009.
49. Amjad F. A., Ilkhani S. C., Aryan A. The problematisation of the representation of reality in P.Ackroyd's *Chatterton* in the light of postmodern theories / International journal of humanities and social science, August 2011. – P. 144-156.

50. Byatt A. *On Histories and Stories. Selected Essays* / A. Byatt. – L. : Chatto & Windus, 2000. – 196 p.
51. Colton-Sonnenberg, Ana. *Layer-Cake – the Representations of London in Penelope Lively's "City of the Mind" and Peter Ackroyd's "London: the Biography"* [Электронный ресурс]. – 2007. – Режим доступа: www.books.google.ru/books?id=3XEKkDimj_ОС. – Дата обращения: 10.04.2009.
52. Ganteau, Jean-Michel. "London: The Biography", or, Peter Ackroyd's Sublime Geographies // *London in Literature : Visionary Mappings of the Metropolis*. – ed. Susana Onega, John Stotesbury. – Heidelberg, 2002. – P. 211-231.
53. Gibson J., Wolfreys J. *Peter Ackroyd: The Lucid and Labyrinthine Text*. – L. : Palgrave MacMillan, 2000. – 328 p.
54. Giovannelli, Laura. *Le vite in Gioco: Le prospettive ontologica e auto-referenziale nella narrative di Peter Ackroyd*. – Pisa, 1996. – 192 s.
55. Gonzalez S. Abalos. *Metafictional games in Chatterton* / S. Abalos Gonzalez. – Universidad de Zaragoza, 2009. – 140 s.
56. Grundmann Anke. *The Concept of Time in Peter Ackroyd's "Hawksmoor"* [Электронный ресурс]. – 2000. – Режим доступа: www.books.google.ru/books?id=tR73TOJ-CvYC. – Дата обращения: 10.04.2009.
57. Hamzea L. *The Language Labyrinth in Peter Ackroyd's Fiction* / L. Hamzea // *Bulletin of the Transilvania University of Braşov*. – 2009. – Vol. 2 (51). – P. 81–84.
58. Hänninen, Ukko. *Rewriting Literary History: Peter Ackroyd and Intertextuality* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.thesis.helsinki.fi/julkaisut/hum/engla/pg/hanninen/contents.html. – Дата обращения: 08.04.2011.
59. Hermansson, Casie. *The City as Intertext: London in Peter Ackroyd's novel "Chatterton"* // *The Image of the City in Literature, Media, and Society*. – ed. Will Wright, Steven Kaplan. – Boulder, 2003. – P. 204-207.
60. Higton D. L. *Colonising the Past : The Novels of Peter Ackroyd* / David Leon Higton, // *The Contemporary British Novel* / [eds. James Acheson, Sarah C. E. Ross. – Edinburgh : Edinburgh University Press, 2005. – P. 217–228.

- 61.Hooti N., Tahmasbi Z. (Iran).Peter Ackroyd's Chatterton: a Lyotardian study / Canadian Social Science, 5, 2011. – P. 114-124.
- 62.Houghton W.E. The Victorian frame of mind / W.E. Houghton. – New Haven : Yale University Press, 1985. – 467 p.
- 63.Hutcheon, Linda. The Politics of Postmodernism / Linda Hutcheon // Cultural Critique, No. 5, Modernity and Modernism, Postmodernity and Postmodernism. (Winter, 1986-1987). – P. 179-207.
- 64.Jameson, Frederic. Postmodernism, or The Cultural Logic of Late Capitalism. – Durham, N.C., 1991. – 430 p.
- 65.Lee, Alison. Realism and Power: Postmodern British Fiction / Alison Lee. – L. : , 1990. – 182 p.
- 66.Lewis, Barry. My Words Echo Thus: Possessing the Past in Peter Ackroyd. – Columbia, 2007. – 232 p.
- 67.Link, Alex. "The Capitol of Darkness": Gothic spatialities in the London of Peter Ackroyd's "Hawksmoor" / Alex Link // Contemporary Literature. – 2004. – № 3. – P. 516-537.
- 68.London in Literature: Visionary Mappings of the Metropolis / ed. Susana Onega, John Stotesbury. – Heidelberg, 2002. – 257 p.
- 69.McHale, Brian. Postmodernist Fiction / Brian McHale. – L. : Methuen, 1987. – 176 p.
- 70.Mergenthal, Silvia. "Whose City?" Contested spaces and contesting spatialities in contemporary London fiction // London in Literature: Visionary Mappings of the Metropolis / ed. Susana Onega, John Stotesbury. – Heidelberg, 2002. – P. 123-139.
- 71.Muller W. Interfiguralität. A Study of Interdependence of Literary Figures // Intertextuality. – Berlin and New York, 1991.– P. 176–194.
- 72.Neagu, Adriana. Peter Ackroyd's Englishness: a continental view [Электронный ресурс] // Contemporary Review. – Summer, 2006. – Режим доступа: www.findarticles.com/p/articles/mi_m2242/is_1681_288/ai_n16691318. - Дата обращения 10.04.2009.

73. Onega, Susana. "The Plato Papers": Peter Ackroyd's 'Contrary' to Blake's "Jerusalem" // *London in Literature: Visionary Mappings of the Metropolis* / ed. Susana Onega, John Stotesbury. – Heidelberg, 2002. – P. 183-209.
74. Onega, Susana. *Metafiction and Myth in the Novels of Peter Ackroyd*. *European Studies in the Humanities* / Susana Onega. – NY : CAMDEN HOUSE, 1999. – 205 p.
75. Onega, Susana. *Peter Ackroyd. The Writer and his Work* / Susana Onega. – Plymouth, 1998. – 232 p.
76. Schütze, Anke. I think after More I will do Turner and then I will probably do Shakespeare [Электронный ресурс] / *An Interview with Peter Ackroyd*. 1995. - Режим доступа: www.webdoc.gwdg.de/edoc/ia/eese/articles/schuetze/8_95.html. - Дата обращения: 17.02.2011.
77. Shiller D. *The Redemptive Past in the Neo-Victorian Novel* / D. Shiller // *Studies in the Novel*. – 1997. – Vol. 29, Issue 4. – P. 538-560.
78. Wilde, O. *De Profundis* [Электронный ресурс] / Режим доступа : <http://www.online-literature.com/wilde/1306/>
79. Williams J. Peter Ackroyd's *Chatterton*, Thomas Chatterton, and Postmodern Romantic Identities and Attitudes : 'This is essentially a Romantic attitude' / John Richard Williams. – *Romanticism*. – Dec 2009. – Volume 15, Issue 1. – P. 33-40.